



# Sjekkliste - Helse i plan

En sjekkliste for å ivareta helsehensyn  
i planer etter plan- og bygningsloven

Mai 2008



I et samarbeid mellom  
Fylkesmannen i Vestfold  
Vestfold Fylkeskommune  
Høgskolen i Vestfold  
Statens vegvesen  
Re kommune  
Larvik kommune



## Innledning

Sjekklisten er et hjelpemiddel for planleggere, støttespillere, interessenter og beslutningstakere. Sjekklisten er bygget opp etter samme mal som [Veileder for Helse i plan](#), og bidrar til, og utfordrer, planprosessen til å ivareta sentrale levekårsutfordringer i lokalsamfunnet.

Denne sjekklista konkretiserer [Veileder for Helse i plan](#). Sjekklista er supplert med et statistisk [vedlegg](#) til Helse i plan-veilederen, som får frem fakta og konkrete statistikker på områder som er sentrale for å ivareta folkehelsen.

Plan- og bygningsloven pålegger politikerne å ha et helhetlig og sektorovergripende fokus i kommuneplanlegging. Kommuneplanen skal bidra til overordnet samfunnsplanlegging og være et redskap til å påvirke helsefaktorer innenfor alle sektorer og virksomhetsområder.

For å ta hensyn til folkehelse i kommuneplanlegging, må det være tilgjengelig kunnskap om sammenhengene mellom omgivelser og helse, og politisk vilje til å sette folkehelse på dagsorden. Aktiv bruk av Veilederen, Sjekklista og Statistisk vedlegg gir et godt utgangspunkt for at selve planprosessen og iverksettelsen ivaretar innbyggernes helseinteresser.

**Folkehelsen er nært koblet til levekår, og fysiske, psykiske og sosiale levekår bidrar til å hemme eller fremme god helse i befolkningen.** Både individ og lokalsamfunn har ansvar for folkehelsen, og helsen påvirkes sterkt av utviklingstrekk og politiske valg utenfor enkeltmenneskets rekkevidde.

### Her er ytterligere tips og tankevekkere:

- Hvordan ser levekårsindeksen ut for din kommune? Bruk f.eks. [www.vestfoldstatistikk.no](http://www.vestfoldstatistikk.no) eller [www.shdir.no/kommunehelseprofiler](http://www.shdir.no/kommunehelseprofiler)
- Er det spesielle avvik som holder seg over tid?
- Er det grupper, områder eller prosesser kommunen bør være særlig oppmerksom på?
- Har kommunen en tydelig satsing i forhold til levekår, og er det behov for justeringer?
- Hvordan er befolkningssammensetningen i kommunen? Bruk [www.vestfoldstatistikk.no](http://www.vestfoldstatistikk.no) eller [www.ssb.no](http://www.ssb.no)
- Hvordan er befolkningsfremskrivning i planperioden - er det særlige trekk ved alderssammensetning, inn-/ utflytting eller andre faktorer?
- Hvordan er folkehelsesatsing forankret i planen?
- Hvordan blir målsettinger i samfunnsdelen videreført i arealdelen? Er det samsvar og tydelighet?
- Hvordan er medvirkningsperspektivet ivaretatt i planprosessen?
- Har kommunen søkt om eller blitt med i "Partnerskap for folkehelsearbeide" og "Trygge lokalsamfunn"? Se <http://folkehelse.vfk.no/>

<b>1. Boligforhold</b>		<b>Samfunnsdel</b>	<b>Arealdel</b>
1.1	Hvordan er boligstrukturen i kommunen. Bruk f.eks. data fra folke- og boligtellingsen, ssb.no eller GAB		
1.2	Hvordan er forholdet mellom boligstruktur og befolkningssammensetning.		
1.3	Hvordan er bolig- og befolkningssammensetningen i ulike boområder/deler av kommunen.		
1.4	Hvilke funksjoner er det planlagt/stilt krav til i boligområdet (lekeplasser, friområder, gang-/sykkelveier, kollektivbetjening etc.).		
1.5	Hvilke krav er det stilt til miljøkvalitet, utforming og størrelse på lekearealer, uteoppholdsarealer og friområder.		
1.6	Hvilke krav er det stilt krav til utbyggingsrekkefølge i boligområder slik at sosial og teknisk infrastruktur er på plass før boligene tas i bruk.		
1.7	Hvordan er krav til universell utforming ivaretatt.		
1.8	Hvordan har kommunen fulgt opp boligsosial handlingsplan.		
<b>2. Økonomisk trygghet</b>		<b>Samfunnsdel</b>	<b>Arealdel</b>
2.1	Hvordan er levekårsstatistikken i forhold til arbeidsledighet og uførhet.		
2.2	Hvilke tiltak gjøres for utsatte grupper, og hvilke grupper er dette.		
2.3	Hvilke mekanismer bidrar til fattigdom i denne kommunen - hvilke grupper er reelt fattige.		
2.4	Er den nasjonale handlingsplanen for fattigdom tatt hensyn til.		

<b>3. Skole- og arbeidsmuligheter</b>		<b>Samfunnsdel</b>	<b>Arealdel</b>
3.1	Antall og type arbeidsplasser i kommunen og endring i den foregående planperioden.		
3.2	Forholdet mellom inn-/utpendling til kommunen.		
3.3	Foreslås det tiltak for å hindre frafall i arbeidslivet.		
3.4	Muligheter for skaping av tilrettelagte arbeidsplasser i offentlig virksomhet – eller i samarbeide mellom offentlig og privat virksomhet.		
3.5	Hva gjøres i forhold til skolefravall.		
<b>4. Hjelp etter behov</b>		<b>Samfunnsdel</b>	<b>Arealdel</b>
4.1	Er det grupper med problematisk livssituasjon, og hva gjøres for disse gruppene.		
4.2	Har kommunen vedtatt en plan for det psykiske helsearbeidet, og hvilke tiltak for å forebygge psykisk uhelse ligger eventuelt i planen.		
4.3	Endrer befolkningssammensetningen i kommunen seg, og hvilke tiltak er det behov for.		
<b>5. Ytre miljø og sikkerhet</b>		<b>Samfunnsdel</b>	<b>Arealdel</b>
5.1	I hvilken utstrekning brukes konsekvensutredninger, og hvordan er folkehelse håndtert i disse utredningene.		
5.2	Hvilke utfordringer har kommunen i forhold til forurensing (vann, jord, støv, støy og luft).		
5.3	Er det rekreasjonsarealer som er særlig utsatt for forurensning eller uhell.		
5.4	Er det lagt til rette for større utbygginger hvor miljørettet helsevern bør ha egen beredskapsplan.		
5.5	Hvordan legges det til rette for skade/ulykkesforebyggende arbeid. Er kommunene med i arbeidet for "Trygge lokalsamfunn".		

5. Levekår		Samfunnsdel	Arealdel
5.6	Hvordan er trafiksikkerheten og andre faktorer ivaretatt på skoleveiene. Hvordan er det tilrettelagt for at barn og unge kan gå og sykle til skolen.		
5.7	Hvordan er fysisk sikkerhet og psykososial trygghet ivaretatt i planen.		
5.8	Hva gjøres for å forebygge vold og kriminalitet (SLT-satsing).		
6. Sosial tilhørighet		Samfunnsdel	Arealdel
6.1	Er det foreslått tiltak for utsatte grupper.		
6.2	Er det foreslått tiltak mot sosial isolasjon.		
6.3	Hvilke tiltak er foreslått for fremmedspråklige.		
7. Levevaner		Samfunnsdel	Arealdel
7.1	Vil planen føre til endringer i tilgang til rekreasjonsarealer, sosial infrastruktur, utdanning osv.		
7.2	Er det foreslått tiltak som bygger opp under handlingsplan for fysisk aktivitet.		
7.3	Har det i planprosessen vært samarbeid med friluftsansjonene og andre frivillige organisasjoner i kommunen.		
7.4	Er det foreslått tiltak for ulike grupper i befolkningen.		
7.5	Hvilke tiltak er foreslått for å fremme sunne livsvaner hos barn og unge.		

#### Aktuelle datakilder:

[www.ssb.no](http://www.ssb.no)

[www.ssb.no/emner](http://www.ssb.no/emner)

<http://statbank.ssb.no/statistikkbanken/>

[www.vestfoldstatistikk.no](http://www.vestfoldstatistikk.no)

[www.shdir.no/kommunehelseprofiler](http://www.shdir.no/kommunehelseprofiler)